

JERNKONTORET

2014-03-20

Jernkontorets kommentarer till Process Nordics påståenden i artikeln ”Bidragsberoende stålforskning kan vara olaglig”

I sitt februarinummer publicerade Process Nordic en artikel med rubriken ”Bidragsberoende stålforskning kan vara olaglig”. Artikeln innehåller inget som stödjer rubriken.

Tidskriften kommer fram till den möjliga olagligheten på följande sätt: Ett projekt genomfört vid forskningsinstitutet MEFOS hade tolv miljoner kronor i budget. Projektet slutade på 57,5 miljoner kronor. Av detta belopp valde man att redovisa endast 17,5 miljoner kronor, ungefär en tredjedel av den totala medfinansieringen, som medfinansiering. Det Mistra-finansierade forskningsprogrammet ”Stålkretsloppet” hade ett totalt medfinansieringskrav på 55 miljoner kronor 2009-2012. Utfallet blev 98 miljoner kronor. Om "verkligheten" även i det fallet bara var en tredjedel så kan stålindustrin ha brutit mot avtalet med Mistra.

Denna förklaring är inte bara extremt långsökt, den bygger på ett rejält missförstånd.

I forskningsprojekt av den beskrivna typen betalar offentliga finansiärer en viss andel av projektets s.k. *stödberättigande kostnader*. Vilka kostnader som är stödberättigande fastslås och publiceras av varje enskild finansiär. Hur stor andel av dessa kostnader som finansiären får stå för regleras av EU:s statsstödsförordning, och beror av projektets karaktär och vem som är utförare av forskningen. I enskilda forskningsprogram – t.ex. ”Stålkretsloppet” – kan finansiären välja att sätta lägre procentsatser än förordningen medger, men aldrig högre. Man kan också välja att sätta en procentsats för ett helt program.

Ett forskningsprojekt som beviljas stöd tilldelas ett stödbelopp som motsvarar den fastställda procentsatsen av budgeterade, stödberättigande kostnader. Om projektets faktiska kostnader visar sig motsvara eller överstiga de budgeterade är allt i sin ordning. Projektet tilldelas dock inga mer pengar än det belopp som baserades på budgeten, oavsett hur stora de faktiska kostnaderna blev.

Förklaringen till att MEFOS inte redovisade mer än 17,5 miljoner kronor kan alltså vara så enkel som att det inte fanns någon anledning.

Process Nordic hänvisar till en konsult som ”vid ett flertal tillfällen” riktat kritik mot Jernkontorets schablonmodell för beräkning av naturabidrag. Det framkommer att dessa tillfällen inträffade för många år sedan. Konsulten får icke desto mindre redogöra för sin kritik i detalj, och den går ut på att modellen leder till för frikostiga ”ersättningar”.

JERNKONTORET

För att stödja konsultens påståenden hänvisar Process Nordic till andra konsulter utvärdering av ett senare program. Läsaren förleds att tro att även dessa utvärderare menar att modellen har samma svagheter som den intervjuade konsulten hävdar. Men det är inte riktigt sant. Så här skriver de senare konsulterna i sin sammanfattning: ”Stor enighet bland de intervjuade att kostnaderna för projektet i sin helhet svarat mot de resultat som framkommit samt att pengarna använts effektivt i projekten. Projektdeltagarna är mycket positiva till schablonberäkningarna av naturabidrag. De upplevs som ändamålsenliga och rättvisande. Några personer påpekar att modellen bör användas med viss försiktighet då den annars riskerar ge för frikostiga bidrag. Det är därför viktigt att tydligt avgränsa försöken.”

De senare utvärderarna gör åtta rekommendationer baserade på sin utvärdering. Som nummer sju anges: ”Utvärdera att rimliga ersättningsnivåer utgår för naturabidrag vid schablonberäkning. Säkerställ att den tillämpas på samma sätt av samtliga användare.” Detta är viktiga rekommendationer som Jernkontoret också har tagit till sig, vilket framkommer senare i artikeln. Men de ger inte särskilt starkt stöd för påståendet att forskningen skulle vara olaglig.

Process Nordic intervjuar också forskningsfinansiären Formas, som i ett mail skriver att de inte följer Jernkontorets modell. Det har sin naturliga förklaring. Formas har aldrig finansierat forskningsprojekt inom Jernkontorets ram.

Avslutningsvis; om Process Nordic eller deras intervjuade konsult vill göra en närmare utvärdering av den påstådda frikostigheten i Jernkontorets schablonmodell föreslår Jernkontoret följande: 1. Samla ihop beskrivningarna av de verksförsök som har genomförts i de olika forskningsprojekten. 2. Skicka runt dessa till valfria stålverk i Europa eller övriga världen och be om offerter. 3. Jämför de offerterade kostnaderna med de naturabidrag som redovisats i forskningsprojekten.

Kontaktpersoner:

Gert Nilson

Teknisk direktör

gert.nilson@jernkontoret.se, tel 08 679 17 05

Helen Axelsson

Energi- och miljödirektör

helen.axelsson@jernkontoret.se, tel 08 679 17 39